

Vihreä Pohjola – taitava ilmastotoimija

Pohjoismaiden ministerineuvoston
Suomen-puheenjohtajakauden ohjelma 2011

Vihreä Pohjola – taitava ilmastotoimija

Pohjoismaiden ministerineuvoston Suomen-puheenjohtajakauden ohjelma 2011

ANP 2010:767

© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2010

ISBN 978-92-893-2142-6

Suunnittelu: Jette Koefoed

Kuvat: s. 7: Lehtikuva Oy/VNK

ImageSelect: s. 1, 2, 12, 17, 21, 24, 29, 33, 57

Visit Finland: s. 8, 22, 41, 45

Johannes Jansson/norden.org: s. 37, 49, 52

Painos: 2000

Paino: Arco Grafisk, Skive

Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää pohjoismaisen

Joutsenmerkin kriteerit.

Julkaisun voi tilata osoitteesta www.norden.org/order

Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet

(Pohjoismaiden ministerineuvosto)

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puh. (+45) 3396 0400

Faksi (+45) 3311 1870

Nordiska rådet

(Pohjoismaiden neuvosto)

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puh. (+45) 3396 0200

Faksi (+45) 3396 0202

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Vihreä Pohjola – taitava ilmastotoimija

Pohjoismaiden ministerineuvoston
Suomen-puheenjohtajakauden ohjelma 2011

Sisällys

Osa 1:

Suomen puheenjohtajakauden painopisteet ja tavoitteet

- 9 Johtoteemana ilmasto
- 11 Globalisaatioaloitteiden jalkauttaminen
- 15 Ruohonjuuritaso on pohjoismaisen yhteistyön perusta

Osa 2:

Sektorikohtaiset ohjelmat

- 25 Kulttuuri ja nuoriso
- 30 Koulutus ja tutkimus
- 34 Ympäristö
- 38 Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka
- 42 Talous- ja finanssipolitiikka
- 43 Maa- ja metsätalous, kalastus ja elintarvikeala
- 47 Sosiaali- ja terveystalouden politiikka
- 51 Tasa-arvopolitiikka
- 53 Työelämä
- 55 Oikeudellinen yhteistyö

Pääministerin ja yhteistyöministerin esipuhe

Pohjoismaat ovat määrätietoisella yhteistoiminnallaan osoittaneet kykyä vastata muuttuviin haasteisiin. Pohjoismainen yhteistyö on maanläheistä, pragmaattista ja elinvoimaista.

Suomi on valinnut Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2011 puheenjohtajuuskauden johtoteemakseen ilmastonmuutoksen hallinnan. Teema on merkittävä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Haluamme kiinnittää huomiota ilmastotyöhön sen kaikissa muodoissa ja kaikilla sektoreilla sekä osoittaa ja vahvistaa Pohjoismaiden edelläkävijän roolin tässä työssä.

Puheenjohtajamaa tukee ja kannustaa suunnitteilla jo olevaa sekä jo aloitettua työtä kaikilla ilmastonmuutoksen hallintaan liittyvillä sektoreilla sen sijaan, että se lanseeraisi kokonaan uusia ohjelmia.

Globalisoituvassa ja alati kasvavan vuorovaikutuksen maailmassa alueelliset yhteistyörakenteet ja -muodot ovat osoittautuneet toimiviksi ja kustannustehokkaiksi. Pohjoismainen yhteistyö on jälleen nousemassa kansainvälisen kiinnostuksen kohteeksi esimerkkinä ja mallina. Alueiden mahdollisuus edistää rauhaa ja vakautta on saanut uutta nostetta. Puheenjohtajamaana Suomi panostaa globalisaatiotyössä pohjoismaisuuden vientiin tieteellisestä osaamisesta aina yhteistyörakenteisiin asti. Pohjoismaiden kansainvälistä asemaa ja roolia tulevaisuudessa luotaava Ulkopoliittisen instituutin laaja tutkimushanke Norden 2020 valmistuu kesäksi 2011.

Pohjois-Eurooppa, jonka keskiössä on Itämeren alue, mutta joka kattaa myös pohjoiset merialueet, on turvallisuudeltaan vakaa. Vakautta edistää myös vahvistuva pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö samoin kuin EU:n ja Naton laajeneminen. Pohjoismailla on runsaasti mahdollisuuksia käytännönläheiseen yhteistyöhön myös sotilaallisessa kriisinhallinnassa ja EU:n pohjoismaisen taisteluosaston kehittämisessä. Voimme yhdessä kehittää kustannustehokasta yhteistoimintaa ja suorituskykyä muun muassa tiivistämällä kansallisten ulkoasiainhallintojemme yhteistyötä.

Suomi tukee ja kannustaa ministerineuvoston työtapojen ja rakenteiden uudistusta vuonna 2008 suoritettua arvioinnin pohjalta. Toiminnan poikkihallinnollisuutta ja virtaviivaisuutta lisäävä uudistustyö jatkuu. Suomi pyrkii nostamaan Pohjoismaiden ministerineuvoston keskustelujen poliittista painoarvoa.

Puheenjohtajuusohjelman ensimmäinen osa nostaa esille ne prioriteetit, joihin Suomi aikoo erityisesti panostaa. Toiseen osaan on koottu sektori-kohtaiset ohjelmat ja tavoitteet.

Puheenjohtajuusohjelmaan kiinteänä osana kuuluvat tapahtumat, seminaarit ja korkean tason keskustelut nostavat pohjoismaisuuden ja ohjelman prioriteettien näkyvyyttä. Tämän tapahtumien sarjan avaa Turussa tammi-helmikuussa 2011 järjestettävä Itämeren alueen poikkihallinnollinen konferenssi, joka esittelee kestävän kehityksen ratkaisuja alue- ja paikallistasolla.

Ohjelma on laadittu yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.

MARI KIVINIEMI
Pääministeri

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Mari Kiviniemi'.

JAN VAPAAVUORI
Yhteistyöministeri

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Jan Vapaavuori'.

Johtoteemana ilmasto

Pohjoismaat edelläkävijöitä ilmastoasioissa

Pohjoismaat ovat ilmastoalan edelläkävijöitä. Pohjoismaissa yhdistyvät ilmastomyönteisten ratkaisujen huippuosaaminen ja vahva poliittinen tahto toimia ilmastomuutoksen vastaisen rintaman etujoukoissa. Kykymme hallita ja hillitä ilmastomuutosta on ratkaiseva yhteiskunnallinen haaste, joka edellyttää määrätietoisia toimia kaikilla tasoilla; niin paikallisesti, kansallisesti, alueellisesti kuin globaalistikin. Se on nostettava kaikkia yhteisiä toimiamme ohjaavaksi periaatteeksi.

Pohjoismaiseen tapaan ilmastomuutoksen haasteisiin vastataan tuloshakuisesti ja pragmaattisesti. Toimimalla yhdessä saavutetaan parempia tuloksia ja luodaan merkittävää lisäarvoa. Pohjoismailla on tähän tarkoitukseen olemassa valmiina hyvä organisaatio, toimivat poikkihallinnolliset verkostot ja laaja asiantuntemus. Kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa Pohjoismaat voivat asiantuntemuksensa avulla avata ja selvittää neuvotteluiden solmu-kohtiin liittyviä kysymyksiä – osaamista arvostetaan ja arvostettua kuunnellaan.

Ilmastomuutoksen hallinta on Suomen puheenjohtajuuskauden johtava teema. Kaikilla jäsenmailla on omat kunnianhimoiset suunnitelmansa ilmasto- ja energiapolitiikassa. Yhteispohjoismainen koordinointi ja samaan päämäärään pyrkiminen vahvistavat toimiemme tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Suomi kannustaa puheenjohtajana ilmastoasioissa

- poikkihallinnolliseen toimintaan
- innovatiiviseen vuorovaikutukseen
- yhteistyöhön alkuperäiskansojen kanssa.

Ilmastomuutoksen vaikutukset muodostuvat erityisen suuriksi Pohjolan reuna-alueilla. Ilmastomuutoksen hallinta ja kestävä kehityksen edistäminen on erityisen tärkeää arktisilla alueilla. Pohjoismaat kantavat ilmastovastuuta myös kehitysmaissa; Pohjoismaisen kehitysrahasto NDF:n toiminta keskittyy nimenomaan ilmastohankkeiden rahoittamiseen.

Elinkeinoelämä mukaan toimintaan

Yhteiskuntiemme kestävä taloudellinen kehitys edellyttää aina myös ympäristöarvojen kunnioittamista ja sosiaalisten näkökohtien huomioon ottamista. Kulutus- ja tuotantotavoillamme on merkittävä vaikutus sekä ympäristön tilaan että kilpailukykyymme.

Suomen puheenjohtajuuskaudella etsitään ratkaisuja siihen, miten

- ympäristönäkökulma voidaan paremmin integroida talouselämän päätöksiin
- elintasoamme voidaan kehittää päästöjen vähentämisestä huolimatta.

Ympäristöliiketoiminta on kasvava ala, jonka kärkijoukkoihin Pohjoismaat kuuluvat. Globalisoituva talous tarvitsee uusia vihreitä tuotantoaloja sekä erilaisia vähähiilisiä liikeideoita. Puheenjohtajana Suomi edistää globalisaatiofoorumin visiota Pohjolan ”vihreästä laaksosta” ja kannustaa elinkeinoelämää innovaatiohakuiseen toimintaan tukemalla pohjoismaisen puhtaan teknologian pääsyä maailman markkinoille.

Pohjoismaiden ympäristö- ja energiapoliittiset yhteistyöohjelmat luovat perustan ilmastotyölle. Pitkän aikavälin tavoitteena on edistää tehokasta, kilpailukykyistä, turvallista ja joustavaa energiahuoltoa sekä ilmastomyönteisiä ratkaisuja rakentamisessa. Yhdyskuntasuunnittelulla ja kaavoituksella torjutaan tehokkaasti ilmastomuutosta kun rakentamisen, asumisen ja liikenteen ilmastovaikutukset otetaan huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Myös alkutuotannon tulee parantaa energiatehokkuutta ja etsiä keinoja turvata maailman väestön kannalta riittävä elintarviketuotanto ja kestävä metsätalous myös tulevaisuudessa. Pohjoismaista osaamista yhdistämällä voidaan edistää energiatehokkaita ja vähähiilisiä ratkaisuja ja innovaatioita.

Kestävä talouskasvu edellyttää rohkeita muutoksia ja innovatiivisuutta talouden rakenteissa. Pohjoismaat tarvitsevat kykyä omaksua kokonaan uusia ja ympäristömyönteisempiä teknisiä ratkaisuja ja toimintatapoja. Tietotekniikka lisää ekotehokkuutta, kun perinteiset hyödykkeet, rakenteet ja palvelut muuttuvat sähköiseen muotoon. Tekniikan kehittämisen lisäksi pitää vaikuttaa kulutuksen määrään ja laatuun sekä hyödyntää käyttäjäkokemuksia.

Ilmastomuutoksen torjunnassa ja sopeutumisessa on tärkeää huomioida myös kestävä kehityksen sosiaalinen ulottuvuus. Muuttuneisiin olosuhteisiin soveltuvia ja nykypäivän haasteisiin vastaavia ratkaisuja tulee pohtia yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Siirtyminen vähähiiliseen talouteen muuttaa markkinoiden käyttäytymistä ja samalla myös työmarkkinoita ja yritysten toimintaympäristöä. Ilmastomuutoksen työllisyysvaikutuksia on kartoitettava ja analysoitava yhdessä tulevaisuuden työvoima- ja osaamistarpeiden määrittämiseksi.

Kestävä Pohjola alue- ja paikallistason ratkaisulla

Vuonna 2008 laaditun Pohjoismaisen kestävän kehityksen strategian toisiaan tukevat ja täydentävät peruspilarit ovat talouden kasvu, hyvä kansanterveys sekä turvallinen ja elinvoimainen ympäristö.

Pohjoismaat ovat kansainvälisesti edelläkävijöitä paikallisessa osallistumisessa ja ruohonjuuritason kestävän kehityksen ohjelmien toimeenpanossa. Myös kansalaisia on innostettu ja kannustettu suunnitteluun ja paikallisiin aloitteisiin.

Suomen puheenjohtajuuskaudella edistetään valtioiden, kaupunkien, alueiden, yritysten ja järjestöjen yhteistyötä ja ponnisteluja kestävämmän Pohjolan ja Itämeren alueen kehittämiseksi.

Lähtölaukauksena työlle toimii Turussa tammi–helmikuun vaihteessa järjestettävä mittava kestävän kehityksen konferenssi. Se tuo kestävän kehityksen ratkaisut kaikkien Pohjoismaiden ja Itämeren alueen maiden ulottuville ja kannustaa eri toimijoita muuttamaan käytäntöjään, palvelujaan ja tuotteitaan kestävämmiksi myös pidemmällä tähtäimellä.

Hyvien toimintatapojen ja ratkaisujen vaihto ja jakaminen

- edistävät yhteistyötä ja yritteliäisyyttä
- luovat uusia kumppanuuksia ja sosiokulttuurisia malleja
- vahvistavat koko alueen kestävän kehityksen tilaa.

Globalisaatioaloitteiden jalkauttaminen

Pohjoismaiden ministerineuvoston globalisaatiotyö käynnistyi Suomen edellisellä puheenjohtajuuskaudella 2007. Pääministerien sitoutuminen globalisaatiotyöhön on antanut yhteistyöllemme uutta näkyvyyttä ja samalla tiivistänyt eri ministerineuvostojen yhteistyötä.

Konkreettiset aloitteet ovat pohjoismaisen globalisaatiotyön peruskiviä

Hankkeet edistävät Pohjoismaiden talouksien kilpailukykyä ja pyrkivät löytämään vastauksia haasteisiin, joita globalisaatio synnyttää pohjoismaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle. Suomi haluaa puheenjohtajamaana jatkaa ja kehittää jo hyväksytyjen hankkeiden menestyksestä toteuttamista ja samalla nostaa niiden näkyvyyttä. Painopiste on jo käynnissä olevien projektien edistämisessä ja loppuun saattamisessa uusien hankkeiden lanseeraamisen sijaan.

Hankkeiden teemoja ovat

- ilmasto, ympäristö ja energia
- tutkimus, koulutus ja innovaatiot
- rajaesteet
- Pohjoismaiden näkyvämpi profilointi edelläkävijäalueena.

Vuodesta 2008 järjestettyjä globalisaatiofoorumeita jatketaan. Pääministerien johdolla keskustellaan elinkeinoelämän, tutkimusympäristön, politiikan, median ja järjestöjen edustajien kanssa yhteisistä haasteistamme. Suomi tukee pääministereiden vuoden 2010 foorumissa asettaman Vihreä kasvu -työryhmän työtä tavoitteena Pohjoismaiden vahvuusalueiden kartoittaminen. Ryhmä raportoi vuoden 2011 foorumille.

Monet hyvinvoinnillemme tärkeät ympäristökysymykset liittyvät läheisesti käynnissä oleviin globalisaatiohankkeisiin. Yhteisiin ponnistuksiin kuuluvat muun muassa pyrkimykset rajoittaa terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käyttöä, kehittää kemikaali-, tuote- ja jättepolitiikkaa, vahvistaa elinkaarinäkökulmaa ja edistää tuotteiden haitattomuutta ja materiaali- ja energiatehokkuutta sekä samalla myös tuotteiden kestävyyttä ja korjattavuutta.

Perustana tutkimus ja innovaatiot

Pohjoismaiden huippututkimusaloite on kaikkien aikojen suurin pohjoismaiden tutkimus- ja innovaatiopanostus. Se saattaa yhteen ilmasto-, energia- ja ympäristöalan vahvimmat tutkimus- ja innovaatioympäristöt luoden samalla pohjaa kansainvälisen yhteistyön lisäämiselle. Huippututkimusaloitteen hankkeet keskittyvät ensi vaiheessa ilmastoon, energiaan ja ympäristöön liittyviin kysymyksiin. Seuraavassa vaiheessa toimintaa laajennetaan myös hyvinvoinnin ja terveyden tutkimukseen.

Tiedeyhteisöille on annettava parhaat mahdolliset työkalut ja puitteet tuottaa uutta huippututkimusta ja -osaamista. Kehittyneen tieto- ja viestintätekniikan mahdollistama verkottuminen ja tehokas tietojen ja resurssien jakaminen luovat edellytykset avoimelle tieteen tekemiselle, jossa tutkimuksen menetrit, lähtötiedot ja tulokset ovat kaikkien käytettävissä. Uusimpia tietoteknisiä resursseja, tietoaaineistokokoelmia ja tieteellisiä välineitä hyödyntävä eScience avaa uusia ovia tieteenteen prosesseissa. Muutokset myös laajentavat tieteenalojen tavoitteita ja tukevat tutkimuksen poikkitieteellistymistä.

Kilpailukykyimme säilyttäminen edellyttää

- tutkimusryhmien yhteistyötä ja resurssien parempaa koordinoitua Pohjoismaissa
- valmiutta käyttää ja hallita eksponentiaalisesti kasvavia tietovarantoja
- huipputehokkaiden laskentajärjestelmien käyttöä mallintamisessa ja simuloinnissa.

Koulutuksen laatu ja elinikäinen oppiminen

Tietoyhteiskunta ja innovaatioihin perustuva talouskasvu perustuvat vahvaan osaamiseen koko yhteiskunnassa. Koko ikäluokan kouluttaminen ja koulutuksen laadun jatkuva kehittäminen

- edistää mahdollisuuksia hyvään elämään
- parantaa työllisyyttä
- vahvistaa taloudellista kilpailukykyä
- parantaa hyvinvointipalveluiden toimivuutta.

Pohjoismaisten vaihto-ohjelmien, yhteistyöhankkeiden ja -verkostojen kehittäminen vahvistaa koulutuksen laatua sekä Pohjoismaiden asemaa maailmanlaajuisessa koulutus- ja tutkimusyhteistyössä.

Työelämän osaamisvaatimukset ja työorganisaatiot muuttuvat kiihtyvällä vauhdilla. Vaativien, korkeaa ammattitaitoa ja sosiaalisia taitoja edellyttävien töiden määrä kasvaa. Työvoiman ulkopuolelle jääminen ja marginalisoituminen on sekä yksilön että kansantalouden kannalta vahingollista. Pohjoismaiden kesken tulee jakaa tietoa ja hyviä kokemuksia tällaisten ilmiöiden ehkäisemiseksi.

Rakennemuutos ja väestön ikääntyminen edellyttävät elinikäistä oppimista; tietoja ja taitoja pitää päivittää jatkuvasti. Elinikäisen oppimisen turvaava tasa-arvoinen koulutus on pohjoismainen arvo, jolla on suuri inhimillinen, sosiaalinen ja taloudellinen merkitys.

Pohjoismaisen mallin haasteet

Kansalaisten tasa-arvoinen osallistuminen ja vaikuttaminen ovat pohjoismaisen hyvinvoinnin ja kilpailukyyn peruskiviä. Myös globalisaatiokehityksen suuntaan ja sen seurauksiin voidaan vaikuttaa määrätietoisella ja johdonmukaisella politiikalla. Kansalaisten laaja-alainen osallistuminen ja sitouttaminen yhteisten päämäärien saavuttamiseksi on myös tulevan hyvinvointimme kannalta keskeinen kysymys.

Korkea työllisyys ja työvoiman saatavuus ovat julkisen talouden tasapainon ja ihmisten hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Väestön ikääntyminen, ilmastomuutos ja talouskriisit vaikuttavat tuotantorakenteeseen ja ihmisten osaamisen vaatimuksiin. Työelämässä on olennaista tukea yksilöiden ja työnantajien sopeutumiskykyä työmarkkinoiden murros- ja siirtymätilanteissa. Pohjoismaiden hyvien käytäntöjen esittelyn avulla edistetään työllistävyyttä, tuottavuutta ja työelämän laatua yhteiskunnissamme. Pohjoismaisella globalisaatioyhteistyöllä tuetaan muun muassa uusien vihreiden työpaikkojen syntymistä.

Väestön ikääntyessä hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitäminen ja rahoittaminen vaatii merkittäviä uudistuksia. Keskeinen kysymys on työurien pidentäminen, jonka toteutuminen edellyttää sosiaalisen osallisuuden vahvistamista, terveyttä edistäviä toimenpiteitä ja työelämän laadun kehittämistä.

Pohjoismaissa miehet ja naiset osallistuvat tasa-arvoisesti työelämään, mikä osaltaan mahdollistaa korkean työllisyysasteen. Vahvistuvan tasa-arvon myötä hyödynämme yhä paremmin molempien sukupuolten osaamisen yhteiskunnan rakennusaineena. Haasteena on edelleen työmarkkinoiden eriytyminen sukupuolen mukaan. Lisäksi vanhempien hoivavastuu jakautuu epätasaisesti.

Kaikilla pohjoismaisen yhteistyön alueilla ja erityisesti globalisaatioaloitteissa on tärkeää edelleen kehittää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Yhteisenä päämääränä on eri kulttuuritaustojen ja yhteiskuntaryhmien välinen sosiaalinen ja kulttuurinen yhdenvertaisuus.

Ihmisten valinnanvapauden, työvoiman liikkuvuuden ja yrittäjyyden edellytyksiä tulee edelleen vahvistaa. Rajat ylittävään työskentelyyn ja muuhun liikkuvuuteen liittyy edelleen muun muassa sosiaaliturvaa, verotusta ja tukintoja koskevia ongelmia. Viranomaistemme tulee yhdessä purkaa näitä rajaesteitä ja lisätä yhteistyötä.

Ruohonjuuritaso on pohjoismaisen yhteistyön perusta

Pohjoismaiselle yhteistyölle on tunnusomaista ruohonjuuritason laaja osallistuminen. Puheenjohtajamaana Suomi kannustaa ja parantaa käytännön edellytyksiä ja aktivoi eri kansalaispiirejä. Yhteistyön vaikutus on tärkeää ulottaa myös lähialueille ja naapurimaihin.

Kansalaisten Pohjola

Nuorten sitouttaminen pohjoismaiseen toimintaan

Pohjoismaisen yhteistyön jatkuvuudelle on tärkeää vahvistaa nuorison pohjoismaista identiteettiä sekä pohjoismaisten kielten ymmärtämistä.

Suomen puheenjohtajakaudella edistetään nuorten tietoutta Pohjoismaiden

- kulttuurisesta, yhteiskunnallisesta ja historiallisesta yhteydestä
- yhteistyön muodoista
- kielten osaamisen merkityksestä.

Lisäksi Suomen puheenjohtajuuskaudella käsitellään maahanmuuttajien kotimaisten kielten ja äidinkielen opetukseen liittyviä kysymyksiä.

Nuorten kielitaitoa ja sitouttamista pohjoismaiseen yhteistyöhön vahvistetaan hyödyntämällä olemassa olevia järjestelmiä ja välineitä, kuten pohjoismaisia Nordjobb- ja Nordplus-kehittämisen-, verkottumisen- ja liikkuvuusohjelmia. Liikkuvuuden edistäminen ja liikkuvuusohjelmien kehittäminen ovat keskeisesti esillä Suomen puheenjohtajakaudella.

Nuorten kannalta merkittäviä tulevaisuuden haasteita ovat koulutukseen ja työelämään sijoittuminen, elinikäinen oppiminen, työmarkkinoiden ennakointi sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan sopeuttaminen. Pohjoismaiden ministerineuvoston käynnistämä laaja tutkimushanke kartoittaa tätä tilannetta kaikissa Pohjoisessa. Tutkimustulokset valmistuvat Suomen puheenjohtajuuskaudelle ja aiheesta järjestetään asiantuntijaseminaari.

Alkusyksystä 2011 järjestetään nuorille aikuisille suunnattu ilmastofestivaali, jossa eri alojen korkeakouluopiskelijat paneutuvat ilmasto- ja ympäristökysymyksiin. Festivaalin tarkoituksena on puheenjohtajakauden johtoteeman mukaisesti kannustaa nuoria ilmastonmuutoksen hallintaan ja innostaa heitä löytämään uusia pohjoismaisia yhteistyömuotoja.

Pohjoismaisten kielten ymmärtäminen

Pohjoismaiset kielet ovat yhteistyön kantava voima. Pohjoismaisten kielten taito tukee keskeisesti pohjoismaista identiteettiä, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisen historian ymmärtämistä. Pohjoismaisten kielten osaaminen on voimavara niin Pohjoisessa kuin ulkomaillaakin. Laaja kielten ja kulttuurin tuntemus lisää myös suvaitsevaisuutta ja luo paremmat edellytykset ymmärtää muita kulttuureita ja erilaisia arvomaailmoja.

Pohjoismaisten kielten osaamista ja ymmärtämistä tukevat monet lapsille ja nuorille kohdistetut yhteispohjoismaiset ja kansalliset hankkeet, kuten Svenska NU -ohjelma. Puheenjohtajuuskaudella järjestetään liikkuvuuden edistämistä ja pohjoismaisia kieliä käsittelevä seminaari, joka tukee uuden Nordplus-ohjelmakauden suunnittelua.

Rajaesteyhteistyöstä hyötyä kansalaisille

Rajaesteiden poistaminen on perusedellytys ihmisten ja yritysten liikkuvuuden helpottamiseksi Pohjoismaiden välillä. Ministeri Ole Norrbackin johtaman rajaestefoorumin mandaattia on jatkettu vuosiksi 2011–2013. Foorumi on identifioinut ja ratkaissut useita rajaesteitä, mutta työsarkaa riittää edelleen. Olemassa olevien rajaesteiden tunnistamisen lisäksi tavoitteena on parantaa maiden välistä koordinaatiota niin, ettei uusia esteitä syntyisi kun kansallisia lakeja ja EU-lainsäädäntöä valmistellaan tai pannaan toimeen.

Pohjoismaiden hallitukset ovat kannustaneet viranomaisyhteistyön lisäämiseen, jotta rajojen yli liikkuvien asuminen, työnteke ja opiskelu helpottuisivat. Maiden välistä ja raja-alueilla tapahtuvaa kauppavaihtoa tulee edelleen helpottaa ja kehittää, ja rajat ylittävää elinkeinon harjoittamista ja työskentelyä sujuvoittaa. Lisäksi pk-yritysten rajaesteitä tulisi raivata erityisesti vero-, elinkeino- ja sosiaaliturva-alalla. Työssä hyödynnetään Haloo Pohjola -neuvontapalvelun kokemuksia.

Rajaesteet on luontevaa ja tärkeää huomioida myös rajat ylittävässä alueellisessa yhteistyössä. Useat Pohjoismaiden ministerineuvoston perinteisesti tukemat rajakomiteat työskentelevät rajaestekysymysten kanssa. Suomi nostaa esille rajaseutuyhteistyötä tekevien organisaatioiden rajaestetyötä ja koordinoi sitä muun rajaesteyhteistyön kanssa. Haloo Pohjolan toimintaa tehostetaan perustamalla kontaktipiste Maarianhaminaan vuoden 2011 alusta.

Kulttuuriyhteistyön uudet haasteet

Pohjoismaainen kulttuuriyhteistyö on toiminut monessa yhteydessä kansainvälisenä esikuvana. Se nojaa tukevasti Pohjoismaiden yhteiselle demokratialle, tasa-arvoa, avoimuutta ja kulttuurin moninaisuutta korostavalle arvopohjalle sekä sille, että yhteiskunnassa vallitsee laaja yhteisymmärrys kulttuurin merkityksestä.

Pohjoismaat korostavat kulttuuria voimavarana. Kulttuurin kulutus on jo nyt Pohjoismaissa suurta ja kulutuksen ohjaaminen materiaalisesta kulutuksesta yhä enemmän immateriaalikulutuksen suuntaan tukee kestävästä ilmasto- ja ympäristökehitystä.

Pohjoismainen ja kansainvälinen liikkuvuus edistää luovan työn tekijän asemaa. Pohjoismaiden pyrkimys profiloitua luovien elinkeinojen keskuksena edellyttää tiivistä yhteistyötä kulttuuri- ja elinkeinosektoreiden välillä. Kulttuuriyhteistyön puitteissa Pohjoismaat ovat kehittäneet hankkeita, jotka vastaavat globalisaation haasteisiin ja edistävät luovaa taloutta.

Kulttuurin aseman selkiyttämiseksi on tärkeää vahvistaa yhteistyönä pohjoismaista tietopohjaa kulttuuriaktiiviteeteista, kulttuuriyrittäjyydestä ja kulttuurin taloudesta. Kansalliset taide- ja kulttuurilaitokset voivat oppia toisiltaan ja toimia yhteistyössä globaaleilla areenoilla. Yhteistyön rakenteissa on huomioitu myös reuna-alueiden tarpeet. Yhteistyötä uudistetaan koko Pohjolan alueella vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön tavoitteita ja tarpeita.

Pohjoismaisen ystävyyskuntaverkoston puitteissa harjoitettu yhteistyö on antanut kunnallisille päätöksentekijöille mahdollisuuksia hyödylliseen informaatioon ja kokemusten vaihtoon. Paikallishallinnon uudistukset eri puolilla Pohjoismaita ovat rikkoneet monia yhteistyösiteitä, mutta samalla on syntynyt myös uusia yhteistyön mahdollisuuksia ja rakenteita. Tämän kehityksen innoittamiseksi Suomi aikoo puheenjohtajamaana teettää selvityksen ystävyyskuntayhteistyön nykytilanteesta.

Myös Pohjola-Norden -yhdistykset tekevät yhteistyötä yli rajojen. Yhdistysten panostus eri Pohjoismaissa vaihtelee. Pohjoismaisuuden esillä pitämisessä yhdistyksillä on tärkeä rooli kansalaisten parissa.

Lähialueet ja -meret

Luoteis-Venäjä, arktinen yhteistyö, Länsi-Pohjola, pohjoinen ulottuvuus ja pohjoiset alueneuvostot

Pohjoismaiden ministerineuvoston suuntaviivat lähialueyhteistyölle Luoteis-Venäjän kanssa ja yhteistyöhön liittyvä rahoitus kattavat vuodet 2009–2013.

Yhteistyön alueita ovat

- koulutus, tutkimus ja innovaatiot ml. luova talous
- ympäristö, ilmasto ja energia
- taloudellisen yhteistyön kehittäminen
- korruption vastainen toiminta
- yhteistyö pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksissa
- demokratiakehityksen vahvistaminen ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen.

Ministerineuvosto tekee yhteistyötä alue- ja paikallisviranomaisten, järjestöjen ja yliopistojen kanssa. Pohjoismaisista projekteista vastaavat ministerineuvoston toimistot Pietarissa ja Kaliningradissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyö Luoteis-Venäjän kanssa täydentää yhteistyötä, jota tehdään muissa alueellisissa järjestöissä kuten Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto ja Itämeren valtioiden neuvosto. Suomi jatkaa työtä paremman koordinoinnin edistämiseksi neuvostojen välillä.

Arktinen yhteistyö on pohjoisten kumppanien kanssa syventynyt ja tiivistynyt. Pohjoismaiden ministerineuvoston arktinen yhteistyöohjelma 2009–2011 korostaa kestävän kehityksen merkitystä ja asettaa puitteet ministerineuvoston arktiselle yhteistyölle. Pohjoismaiden rahoituksen turvin edesautetaan projektien aloittamisessa arktisilla alueilla. Puheenjohtajamaana Suomi tukee yhteistyötä ja vuorovaikutusta kaikkien arktisten toimijoiden kanssa.

Suuntaviivat yhteistyölle Pohjolan länsinaapurien kanssa on tarkoitus hyväksyä vuoden 2011 aikana.

Pohjoismaiden ministerineuvosto osallistuu pohjoisen ulottuvuuden politiikkaan. Se tukee pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksien toimintaa, erityisesti uutta kulttuurikumppanuutta sekä sosiaali- ja terveyskumppanuutta. Liikenne- ja logistiikkakumppanuus sekä ympäristökumppanuus kehittävät erityisesti ympäristö- ja energiayhteistyön sekä taloudellisen yhteistyön edellytyksiä. Esiintymällä yhdessä ja yhteistyössä esimerkiksi pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksien puitteissa Pohjoismaat voivat vaikuttaa eri alojen kehitykseen lähialueillaan ja laajemminkin.

Pohjoisen ulottuvuuden instituutti (Northern Dimension Institute, NDI) on monitieteellinen yliopistoverkosto. Pohjoismaiden ministerineuvosto voi hyödyntää instituutin projektiryhmien tuottamia selvityksiä pohjoisiin alueisiin liittyvistä aihepiireistä.

Yhteistyö Baltian maiden kanssa

Pohjoismaisella yhteistyöllä Baltian maiden kanssa on pitkät perinteet. Pohjoismaiden ministerineuvoston suuntaviivat yhteistyölle Viron, Latvian ja Liettuan kanssa kattavat vuodet 2009–2013.

Painopistealueita ovat

- koulutus, tutkimus ja innovaatiot
- elinkeinoelämä, klusteriyhteistyö ja luova talous
- ympäristö, ilmasto ja energia
- hyvinvointiyhteiskunnan rajat ylittävät haasteet
- rajat ylittävä alueellinen yhteistyö.

Pohjoismais-balttilaiset liikkuvuusohjelmat kattavat julkishallinnon, elinkeinoelämän ja kulttuurin. Ministerineuvoston toimistot Tallinnassa, Riiassa ja Vilnassa ovat avainasemassa ohjelmien toteuttamisessa. Toimistot tuottavat merkittävää lisäarvoa Pohjoismaiden ja Baltian maiden väliselle yhteistyölle.

Itämeri huomion kohteeksi

Pohjoismaiden ministerineuvosto toteuttaa osaltaan erityisesti Itämeren ympäristöhaasteisiin pureutuvaan EU:n Itämeri-strategiaa. Ministerineuvosto on valmis vetämään 3–4 lippulaivahanketta, jotka liittyvät läheisesti jo toteutettavaan pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Pohjoismaisella yhteistyöllä ja rahoituslaitosten tuella edistetään Pohjoismaille keskeisiä tavoitteita Itämeren ja Luoteis-Venäjän alueella. Tärkeää on tunnistaa hankkeet, joille Pohjoismaiden ministerineuvoston tuki voi antaa todellista lisäarvoa. Hankeyhteistyö tukee samalla pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksia ja EU:n Itämeri-strategiaa.

Itämeren alueen yhteistyöllemme on toimivat rakenteet:

- Pohjoismaiden ministerineuvosto ja sen sihteeristö Kööpenhaminassa
- toimistot Tallinnassa, Riiassa ja Vilnassa
- toimistot Pietarissa ja Kaliningradissa
- pohjoismaiset rahoituslaitokset.

Hyvät puitteet edistävät ja syventävät yhteistyötä ja nostavat Pohjoismaiden ministerineuvoston painoarvoa yhteistyökumppanina.

Sektorikohtaiset puheenjohtajuusohjelmat kuvaavat eri alojen toiminnallisia tavoitteita. Sektorit järjestävät myös konferensseja, seminaareja ja asiantuntijakokouksia. Keskeisimmät tapahtumat on mainittu ohjelmassa. Tarkempi tapahtumakalenteri julkaistaan puheenjohtajakauden verkkosivuilla.

Kulttuuri ja nuoriso

Kulttuuriyhteistyö on pohjoismaisen yhteistyön ydinaluetta. Se vahvistaa pohjoismaisuutta jäsenmaissa ja lisää Pohjolan vaikuttavuutta lähialueilla ja maailmanlaajuisesti. Suomen puheenjohtajuusohjelma edistää jatkuvuutta ja muodoiltaan ja rakenteiltaan uudistuvaa yhteistyötä.

Luova ja globaali Pohjola

Pohjolan kulttuuri maailmalla

Kulttuuriministereiden neuvosto käynnisti 2009 kolmivuotisen globalisaatiohankkeen Pohjolan kulttuuri maailmalla, joka tekee pohjoismaista kulttuuria tunnetuksi kansainvälisillä foorumeilla. Samalla se vahvistaa Pohjolaa houkuttelevana ja menestyvänä alueena sekä luotettavana partnerina.

Vuonna 2011 globalisaatiotyön keskiössä on pohjoismainen kirjallisuus Pariisin kirjamessuilla Salon du livre Paris 2011, jossa Pohjoismaat ovat saaneet kunniavieraan statuksen. Hanke

- edistää pohjoismaisen kirjallisuuden tunnettuutta
- tehostaa Pohjoismaiden kustantamojen yhteistyötä ja markkinointia
- korostaa pohjoismaisen kääntäjäkoulutuksen merkitystä.

Puheenjohtajamaana Suomi edistää aktiivisesti pohjoismaisen ohjelman toteuttamista Pariisin kirjamessuilla. Hankkeesta vastaavat Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI yhteistyössä Pohjoismaiden kirjallisuusverkosto NORDLITin kanssa.

Salon du livren yhteydessä järjestetään Pohjoismainen kulttuurifoorumi pohjoismaisen käännös- ja kustannusalan kansainvälisen yhteistyön kehittämisestä. Tasokkaat käännökset edistävät ja markkinoivat tehokkaasti kirjallisuuden tunnettuutta ja osaltaan edistävät pohjoismaisten kielten ymmärrystä hyvinkin erilaisten väestöryhmien keskuudessa.

Kulttuuri ja luovuus kukoistamaan

Kulttuuri ja luovuus on Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuri- ja elinkeinosektoreiden globalisaatiohanke. Sektoreiden yhteinen KreaNord-johtoryhmä vahvistaa luovaa taloutta ja edistää sen toimijoiden asemaa Pohjoismaissa vuosina 2010–2012 sekä valmistelee suosituksia käytännöistä, joilla vahvistetaan luovaa taloutta ja sen toimialoja Pohjolassa, Itämeren alueella ja kansainvälisesti.

Puheenjohtajana Suomi edistää myös muita KreaNordin tukemia hankkeita, joita ovat esimerkiksi Uusi pohjoismainen ruoka, Pohjoismaiden brändäys ja pohjoismaisten elokuvien kansainvälinen markkinointi.

Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuus

Vuoden 2010 aikana pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuuspartnerit EU, Norja, Islanti ja Venäjä työstävät kumppanuuden käytännön edellytyksiä. Suomen puheenjohtajuuskauden tavoitteena on

- käynnistää ensimmäiset konkreettiset pohjoisen ulottuvuuden kulttuuri-kumppanuuden hankkeet
- esitellä kulttuurikumppanuushankkeita ja niiden rahoitusmalleja Pohjoismaiden ja Itämeren alueen luovan talouden edustajille
- verkottaa toimijoita tulevia hankkeita varten.

Kumppanuutta kehitetään yhteistyössä pohjoisen alueen neuvostojen ja KreaNordin kanssa.

Liikkuva Pohjolan kulttuuri

Sirkuksen pohjoismainen teemavuosi 2011

Suomen puheenjohtajuusohjelma edistää monipuolisesti sirkusalan pohjoismaista yhteistyötä. Hankkeet muodostavat teemavuoden Sirkuksen pohjoismainen vuosi 2011, Nordic countries 2011 – The Year of Circus, joka

- hyödyntää pohjoismaisen sirkustaiteen mahdollisuuksia osana kehittyvää kulttuuria
- integroi sirkustaiteen Itämeren maiden ja Euroopan unionin kulttuuriyhteistyöhön
- edistää sirkustaiteilijoiden ja teosten liikkuvuutta ja alan pohjoismaista residenssitoimintaa
- luo pohjoismaisen sirkustaiteen politiikkaohjelman ja toimintasuunnitelman 2012–2013.

Pohjoismainen sirkusalan asiantuntijakonferenssi toteutuu osana Suvilahden uuden sirkuskeskuksen avajaisohjelmaa. Konferenssin lähtökohtana on sirkus taiteellisena, kulttuurisena, sosiaalisena, koulutuksellisena ja taloudellisena ilmiönä Pohjoismaissa.

Liikkuvuus ja residenssit – taideyhteistyön uudet väylät

Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuuriministerien kokous päättää pohjoismais-balttialaisen liikkuvuusohjelman jatkosta vuodesta 2012 alkaen.

Myös Pohjoismainen kulttuurifoorumi pohtii liikkuvuuden lisäämistä ja vahvistamista. Lisäksi foorumissa keskustellaan mahdollisuuksista tiivistää yhteistyötä Suomenlinnan Itämeren residenssikeskuksen monitaiteisen ohjelman kanssa. Esillä on myös teemaan liittyviä kestävän kehityksen kysymyksiä.

Kulttuuripoliittisesti vaikuttava Pohjola

Yhä tärkeämpi osa kulttuuri- ja yhteiskuntapoliittisesta keskustelusta liittyy kulttuurin yhteiskunnallisuuden vaikuttavuuden selkiyttämiseen. Suomen puheenjohtajuusohjelmaan kuuluu useita hankkeita, jotka vahvistavat kulttuurin omaa tietopohjaa. Sen merkitystä korostaa kulttuurin kiinteä yhteys moniin muihin toimialoihin.

Kulttuurin voima – vaikuttava pohjoismainen kulttuuriyhteistyö

Turussa järjestettävä pohjoismainen asiantuntijakokous valmistelee vertailevaa kartoitusta ja tutkimusta, joka vahvistaa kulttuurin tietopohjaa. Yhteisten indikaattorien merkitys korostuu, kun kulttuurisektorin kosketus muihin toimialoihin tiivistyy. Asiantuntijakokouksen yhteydessä osanottajat voivat osallistua Suomen kulttuuripoliitiikan selontekoa käsittelevään seminaariin ja tutustua Turku 2011 Euroopan kulttuuripääkaupunkina -hankkeeseen.

Kulttuuri ja kehitys

Puheenjohtajakauden asiantuntijakokous käsittelee

- kulttuurin asemaa Pohjoismaiden kehitysyhteistyön strategioissa
- kulttuurin kehitysvaikutusten mittaamista
- kulttuuristen kehityshankkeiden vaikutuksia vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa.

Kokouksen tavoitteena on muodostaa yhteispohjoismainen näkemys ja lähestymistapa kulttuuriin osana kehitystä. Kulttuuri on noussut kehityspoliittiselle agendalle myös EU:ssa.

Tulevaisuuden kirjasto

Pohjoismaisen kirjastoalan asiantuntijaseminaari vaihtaa tietoja ja analysoi yhteisesti kirjastoa kansalaisten tietohuollon perusrakenteena. Yleiset kirjastot kilpailevat muiden toimijoiden kanssa ja avoimen tiedon toimintamalli on haasteiden edessä.

Sisältöjen hallinta ja tiedon arvottaminen ovat yhä kysytympiä. Kansalliset digitaaliset kirjastot ja yleisten kirjastojen toiminta asemoidaan suhteessa sähköisiin palveluihin.

Seminaari tarkastelee yleisten kirjastojen kehittämislinjauksia, digitaalisen kirjaston kehitystä ja tiedon saatavuuden ongelmia, kun tieto siirtyy digitaaliseen muotoon. Tavoitteena on pohjustaa Pohjoismaiden ministerineuvoston kirjastopoliittista yhteistyötä.

Lapset ja nuoret – pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulevaisuus

Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia vuodelta 2009 edellyttää, että lapsi- ja nuorisonäkökulma sisältyy ministerineuvoston kaikkiin painopistealueisiin. Yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten edellytyksiä hyviin elinolosuhteisiin ja vaikutusmahdollisuuksiin sekä oman kulttuuri-ilmaisun luomiseen.

Suomi seuraa puheenjohtajakaudellaan lapsi- ja nuorisonäkökulman toteutumista ja arvioi päätösten vaikutuksia lapsiin. Ministerineuvosto edistää yhteistyön konkreettisia tavoitteita ja kehittää YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti indikaattoreita, joilla tavoitteiden saavuttamista voi seurata.

Lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea NORDBUK koordinoi keskeisesti strategiaa ja seuraa sen toimeenpanoa. Suomi pyrkii osaltaan lisäämään NORDBUKin operatiivista ja strategista roolia sektorienvälisessä toiminnassa.

Kulttuuriyhteistyön rakenteiden uudistaminen

Vuonna 2011 ministerineuvosto päättää yhteistyön rakenteiden uudistamisesta. Pääöstä on pohjustettu arviointitutkimuksella siitä, miten hyvin vuoden 2007 uudistus onnistui ja miltä osin prosessia on syytä jatkaa. Uudistuksessa pyritään edelleen tiivistämään ministerineuvoston ohjelmien ja Pohjoismaisen kulttuurirahaston yhteistyötä.

Koulutus ja tutkimus

Koulutuksen ja tutkimuksen sektoriohjelman teemat ovat Monikulttuurinen ja kansainvälinen Pohjola sekä Osaava Pohjola. Ne edistävät koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin perustuvaa osaamista ja luovat edellytyksiä ja tavoitteita vihreälle kasvulle. Puheenjohtajuuskausi tavoittelee pohjoismaiselle yhteistyölle laajaa näkyvyyttä. Erityinen kohderyhmä on nuoret. Tavoitteita tukevat sähköisten välineiden hyödyntäminen ja virtuaalinen liikkuvuus.

Monikulttuurinen ja kansainvälinen Pohjola

Monikulttuurisuus ja maahanmuuttajien koulutus

Maahanmuutto, monikulttuurisuus ja maahanmuuttajien koulutus ovat ajankohtaisia kaikissa Pohjoismaissa. Suomen puheenjohtajuuskaudella etsitään ja jaetaan hyviä pohjoismaisia käytäntöjä, jotka edistävät monikulttuurisuutta ja maahanmuuttajien koulutusta esiopetuksesta aikuiskoulutukseen.

Käsiteltäviä teemoja ovat

- koulutuksen nivelvaiheet ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden osallistumisen parantaminen perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa
- yhteiskunnallisten ja työelämävalmiuksien vahvistaminen
- osaamisen tunnustaminen ja täydentäminen eri elämänvaiheissa
- asuinmaan kielen ja oman äidinkielen opiskelu
- työelämäyhteistyö koulutuksen eri vaiheissa.

Tärkeitä aiheita ovat myös opetushenkilöstön ja muiden keskeisten kohderyhmien monikulttuurisuustaitojen vahvistaminen sekä oppimisympäristöjen kehittäminen. Monikulttuurisuudesta ja maahanmuuttajien koulutuksesta järjestetään oma seminaari.

Kansainväliset valmiudet, liikkuvuus ja pohjoismaisen yhteistyön edellytykset

Tavoitteena on erityisesti liikkuvuuden avulla vahvistaa sekä nuorten että aikuisten kansalaisten

- kielitaitoa ja kansainvälisiä valmiuksia
- pohjoismaista identiteettiä
- kiinnostusta pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Liikkuvuudesta viestitään nuorille muiden pohjoismaisen yhteistyön ja osallistumisen tarjoamien mahdollisuuksien lisäksi. Kielikampanjan jatkaminen tukee näitä tavoitteita.

Nordplus-ohjelman arvioinnin pohjalta päätetään seuraavasta ohjelmakaudesta. Tavoitteena on kehittää opiskelijoiden, opetushenkilöstön ja tutkijoiden verkottumista ja liikkumista Pohjoismaissa ja Baltian maissa. Ohjelmaa tulee kehittää entistä vetovoimaisemmaksi ja helpommaksi osallistua.

Nordic Master -hanke (2007–2010) tukee korkeakoulujen pohjoismaisten yhteisohjelmien kehittämistä. Suomen puheenjohtajuuskaudella päätetään hankkeen jatkosta, jota pohjustaa vuonna 2011 valmistuva arviointi.

Tutkintojen kansainvälisten ja kansallisten viitekehysten tavoitteena on edistää tutkintojen läpinäkyvyyttä ja opiskelijoiden liikkuvuutta. Pohjoismaat laativat EU- tai Bologna-yhteistyöhön liittyviä kansallisia viitekehyskiä. Pohjoismaiset kansalliset laadunvarmistustoimijat ovat tehneet yhteistyötä maisterivaiheen yhteisohjelmien laadunvarmistuksessa. Puheenjohtajuuskauden tavoitteena on parantaa rajat ylittävän koulutusyhteistyön laatua ja edistää kansallisten viitekehysten tunnettuutta pohjoismaisen verkostoyhteistyön avulla.

Osaava Pohjola

Osaamisen vahvistaminen

Koulutuspolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat osaaminen ja sen kehittäminen. Ne edellyttävät asiantuntemuksen vahvistamista koulutustutkimuksen ja oppilaitosten johtamisessa ja kehittämisessä sekä korkea-asteen koulutuksen näkyvyyttä ja houkuttelevuutta. Pohjoismainen tutkimusyhteistyö tarvitsee vertailutietoa kansainvälisestä osaamisesta. Esimerkkeinä tutkimusyhteistyön kohteista ovat aikuisten taitotasoa mittaava PIAAC-tutkimus ja 15-vuotiaiden nuorten osaamista mittaava PISA-tutkimus. Suomi vahvistaa pohjoismaista koulutustutkimusta asiantuntijatapaamisten avulla.

Pohjoismaisen tutkimus- ja innovaatioalueen (NORIA) vahvistamiseen liittyy kiinteästi ilmasto-, energia- ja ympäristöalan huippututkimushanke (2009–2013). Sen puoliväliarvioinnin tulokset valmistuvat Suomen puheenjohtajakaudella. Ne analysoidaan ja tulokset otetaan huomioon loppukauden toteutuksessa ja uusien hankkeiden käynnistämisessä.

EU:n Itämeren tutkimus- ja kehitysohjelma Bonus 169 integroi Itämeren valtioiden kansalliset tutkimusohjelmat ja -toimet. Ohjelma tukee osaltaan EU:n Itämeri-strategiaa. Siinä on strateginen suunnitteluvaihe (2010–2011) ja sen jälkeen toteutusvaihe. Tutkimusstrategian valmistelua seurataan erityisesti pohjoismaisesta näkökulmasta.

Suomen tavoitteena on, että pohjoismaista kestävä kehityksen strategiaa toteuttava koulujen pohjoismainen ilmastopäivä järjestetään 11. marraskuuta 2011.

Vahvempi tietoyhteiskunta – eScience, sähköiset palvelut ja tutkimusinfrastruktuurit

Tietoyhteiskunta perustuu uuteen teknologiaan, toimintatapoihin ja osaamiseen. Tietotekniset ratkaisut tarjoavat mahdollisuuksia parantaa ekotehokkuutta ja lisätä ympäristömyötisyyttä. Samalla voidaan parantaa tuottavuutta ja luoda kilpailuetua.

EScience kattaa uuden teknologian kehittämisen ja laajan hyödyntämisen tutkimuksessa ja sitä tukevan e-infrastruktuurin palveluissa. Koulutus varmistaa tietoyhteisyhteiskunnan vahvan osaamisen.

Pohjoismaisen eScience-hankkeen taustalla on muun muassa strategia toimenpideohjelmiseen ja keihäänkärkihankkeineen sekä Baltic Ring -optisen verkon rakentaminen tiedon vapaan liikkuvuuden edistämiseksi. Suomi korostaa puheenjohtajuuskaudellaan eScience-hankkeen ripeää toimeenpanoa.

Suomen puheenjohtajuuskaudella järjestetään eScience-konferenssi, jonka teemoja ovat uuden tiedon välittäminen, tutkimusinfrastruktuurit ja kansalliset digitaaliset kirjastot. Samalla toteutetaan ympäristömyötäisten tietoteknisten ratkaisujen seminaari.

Puheenjohtajuuskaudella edistetään pohjoismaisen eScience-tutkijakoulutusohjelman toteuttamista. Alan tutkijakouluille, nuorille tutkijoille ja aiheesta kiinnostuneille järjestetään yhteispohjoismainen vuosiseminaari.

Ympäristö

Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön strategiaa on määritelty toimintaohjelmassa 2009–2012. Pääteemat ovat

- ilmasto ja ilma
- meret ja rannikkovyöhykkeet
- luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut
- kestävä kulutus ja tuotanto.

Huomioon otetaan myös arktisen ympäristöstrategian ja kestävän kehityksen strategian tavoitteet. Suomen puheenjohtajuuskaudella käynnistetään nykyisen ohjelman seuranta, joka valmistaa seuraavaan ympäristötoimintaohjelmaan.

Parhaimmillaan ympäristöpolitiikka kannustaa innovaatioihin. Tarvitaan esimerkiksi suunnannäyttäjäjattelua, jossa tavoiteltavat ympäristönormit määritetään parhaimman toimijan mukaan. Keskeistä on jatkuvan parantamisen periaate.

Pohjoismaisen yhteistyön pitää tukea Pohjoismaiden kansainvälistä ja EU-vaikuttavuutta sekä Pohjoismaiden ympäristöhallinnon kansallista työtä. Hankkeita kehitetään kumppanuusperiaatteella, jolloin osaaminen kertyy sekä viranomaisille että muille osapuolille.

Suomi pyrkii puheenjohtajuuskaudellaan edelleen vahvistamaan pohjoismaisten rahoituslaitosten, erityisesti NEFCOn, toimintaa ja yhteistyötä mui-

den keskeisten toimijoiden, kuten Barentsin euroarktisen neuvoston, Arktisen neuvoston ja Pohjoismaisen kehitysrahaston (NDF) kanssa.

Ilmastopolitiikka – ilmastonmuutoksen torjunta ja yhdyskuntasuunnittelu

Yksi keskeisimpiä yhteisiä haasteita on ilmastonmuutos. Pohjoismaiden tulee edelleen tarjota asiantuntemustaan ja tukea tavoitteiden selkeyttämistä kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Suomen puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaiden omia ilmastotoimia vahvistetaan.

Yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus voivat vaikuttaa merkittävästi ilmastonmuutoksen torjuntaan, ja suunnittelulla voidaan vähentää myös liikenteen päästöjen aiheuttamia terveysvaikutuksia. Suomen puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaat jakavat yhdyskuntasuunnittelun hyviä käytäntöjä. Niiden tulee kehittää välineitä myös ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Ympäristö, talous ja kulutus

Taloutta ja ympäristöä tulee tarkastella kokonaisuutena, sillä kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat merkittävästi ympäristön tilaan. Globaali talouskriisi on vauhdittanut keskustelua ja aloitteita rakennemuutoksesta vihreään talouteen. Pääsy luonnonvaroihin ja niiden riittävyys ovat ajankohtaisia kysymyksiä, joilla on myös valtava taloudellinen merkitys.

Ympäristöliiketoiminta kasvaa maailmanlaajuisesti voimakkaasti. Pohjoismainen yhteistyö on myös tällä alueella tärkeää. Kansainvälinen menestys edellyttää kansallisten ja pohjoismaisten markkinoiden kehittämistä yhdessä finanssialan kanssa. Pohjoismaiden tulee etsiä ratkaisuja, miten ympäristönäkökulma integroidaan talouselämän ja yritysten päätöksiin ja miten elintaso säilyy päästöjen vähentämisestä huolimatta. Painopisteitä ovat ympäristöpolitiikan ohjauskeinojen, kuten verotuksen, kehittäminen ja ympäristölle haitallisten tukien tunnistaminen ja poistaminen.

Ympäristöteknologia ei yksin ratkaise ympäristöongelmia. On tärkeää vaikuttaa kulutuksen laatuun ja määrään, jotta teknologian kehittymisen tuomilla hyödyillä olisi merkitystä.

Jätteen synnyn ehkäisy ja materiaalitehokkuusnäkökulmat tulisi integroida paremmin kysymykseen luonnonvarojen käytöstä ja riittävydestä. Materiaalien käytön ympäristövaikutuksista tarvitaan lisää tietoa ja tuotteiden haitattomuutta ja materiaali- ja energiatehokkuutta tulee edistää. Yhteiskunnan kehityksen ennakointi on välttämätöntä pitkävaikutteisten in-

vestointien kuten rakentamisen yhteydessä. Elinkaarinäkökulma on keskeinen ohjauskeinoissa ja tehokkaassa vaikuttamisessa.

Ekologinen tuotesuunnittelu voi vähentää ympäristövaikutuksia jo tuotteiden elinkaaren alkupäässä. Se myös tuo pohjoismaisille yrityksille kilpailuetua. Ympäristömyötäisissä julkisissa hankinnoissa Pohjoismaat ovat pitkään tehneet yhteistyötä. Työ tunnetun Joutsen-ympäristömerkin parissa jatkuu.

Itämeri ja merialueet

Itämeren suojelun tavoitteena on saada meri elpymään hyvään ekologiseen tilaan viimeistään vuonna 2020. EU:n Itämeri-strategian ja HELCOMin Itämeren suojelun toimintaohjelman toimeenpano tarvitsee innovatiivisia toimintatapoja ja kansallisia toimia. Lisäksi tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa ihmisen toimiin merellä ja rannikkoalueilla.

Kiristynyt maailmanlaajuinen kilpailu raaka-aineista ja energian- ja ruuantuotannosta tekee vedestä sekä maa- ja merialueiden käytöstä strategisempia kysymyksiä. Toimintojen sijoittuminen on ilmasto- ja ympäristönäkökohdista merkittävää. Myös valuma-aluelähtöinen tarkastelu korostuu. Meriympäristön tilan parantaminen vaatii toimenpiteitä myös teollisuudelta, maataloudelta, merenkululta, kalastuselinkeinolta ja kalankasvatukselta.

Ympäristö ja terveys

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käytön rajoittaminen on yhteinen haaste. Pohjoismaiden tulee etsiä kemikaali-, tuote- ja jätepolitiikan ja sopimusten välisiä synergioita ja edistää elinkaarinäkökulmaa.

Vuosi 2011 on kansainvälinen kemian vuosi. Suomen puheenjohtajuuskaudella on yhdessä sosiaali- ja terveyssektorin kanssa tarkoitus nostaa esille Pohjoismaiden aktiivisuus ja osaaminen ajankohtaisissa kansainvälisissä prosesseissa sekä väestöön liittyviä terveysriskejä.

Kemikaalien yhteisvaikutuksia vähennetään ja nanoteknologian riskejä ja mahdollisuuksia selvitetään. Tärkeitä teemoja ovat myös kemikaalipäästöt tuotteissa ja kemikaalien riskinarviointi. Vaikuttamista elohopean käytön kieltoon tulee jatkaa ja täydentää myös muilla aineilla.

Ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuus

Ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuuden suojelu on huomioitava paremmin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja luonnonvarojen käytön

suunnittelussa. Pohjoismaiden yhteistä panosta tarvitaan ekosysteemipalvelujen tunnetuksi tekemiseen, taloudelliseen arvottamiseen ja uusien ohjauskeinojen löytämiseen.

Suomen puheenjohtajuuskaudella jatketaan pohjoismaisia toimia kansainvälisten prosessien vahvistamiseksi, erityisesti YK-järjestelmän ja kansainvälisten sopimusten synergioiden lisäämiseksi ja toimeenpanon tehostamiseksi. Kansainvälisen luonto- ja ekosysteemipaneelin (IPBES) perustaminen on Pohjoismaille tärkeä asia.

Suojelualueita tulee tarkastella osana yhdyskuntasuunnittelua. Alkuperäinen luonto, rakentamattomat alueet ja kulttuuristamme kertovien kohteiden säilyminen ovat merkityksellisiä ihmisten hyvinvoinnille. Vihreä infrastruktuuri vaikuttaa myös ilmastomuutoksen hallintaan.

Puheenjohtajakaudellaan Suomi panostaa

- ympäristön ja talouden rakennemuutokseen
- ekosysteemipalvelujen huomioimiseen yhdyskuntasuunnittelussa
- kemikaalien ja nanomateriaalien terveys- ja ympäristöriskeihin
- yhdyskuntasuunnittelun hyviin käytäntöihin.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeinopolitiikka

Pohjoismaiden yhteistyö nojaa yhtenäiseen ja toisiaan täydentävään yhteiskunta- ja elinkeinorakenteeseen. Yhteistyöllä voidaan sopia yhteisistä panostuksista, luoda synergioita kansallisten hankkeiden välille ja vaihtaa tietoja hankkeista. Suomi haluaa puheenjohtajana kehittää erityisesti Pohjoismaiden viranomaisten, elinkeinoelämän ja yritysten verkottumista.

Elinkeino- ja innovaatiopoliittinen yhteistyöohjelma 2011–2013

Pohjoismaiden hallitusten elinkeino- ja innovaatiopoliittisella yhteistyöohjelmalla halutaan vahvistaa Pohjolan elinkeinoelämän johtavaa asemaa innovaatioiden ja lisäarvon tuottamiseksi. Pääteemoja ovat vihreä kasvu, hyvinvointi ja laaja-alainen innovaatiotoiminta. Näitä aiheita käsitellään innovaatiokonferenssissa Suomessa. Pääteemojen lisäksi Suomi tukee nykyistä yhteistyötä, joka edistää luovien elinkeinojen, sähköisten palvelujen ja muiden vastaavien alojen kansainvälistymistä.

Pohjoismaisen innovaatiokeskuksen (NICe) toimintaa arvioidaan vuonna 2010. Suomi puheenjohtajana haluaa jatkaa NICen toiminnan kehittämistä huomioiden arvioinnin tulokset.

Vihreä kasvu, innovaatiopolitiikka ja yrittäjyyden edistäminen

Vihreään kasvuun liittyviä pohjoismaisia hankkeita on jo käynnissä. Lisäksi käynnistetään muutama uusi tutkimus ja käsitellään valmistuneiden selvitysten tuloksia työpajoissa tai seminaareissa. Pohjoismailla on osaamista uuden vähähiilisen yhteiskunnan tuotannon ja palvelujen aloilla. Vihreää teknologiaa voidaan edistää tarjoamalla yhteisiä foorumeita ja yhteistyömahdollisuuksia tietointensiivisille yrityksille, yliopistoille ja rahoittajille.

Innovaatiopolitiikka keskittyy kehittämään hyvinvointi- ja terveyssektoria sekä yhteiskunnallisia palveluja. Menetelminä ovat muun muassa parhaiden käytäntöjen ja kokemusten vaihto ja mahdolliset yhteiset selvitykset.

Kansainväliset vertailut viittaavat siihen, että Pohjoismaissa yrittäjyys ei ole samalla tasolla kuin muissa kehittyneissä maissa. Esimerkiksi asukkaiden osaamistasoon nähden yrityksiä on melko vähän. Suomen puheenjohtajakaudella selvitetään, millaiset innovaatiopoliittiset toimet synnyttäisivät uusia menestyviä ja työllistäviä aloja, jotka kannustaisivat yrittäjyyteen. Uutta kasvua voidaan odottaa varsinkin vihreän teknologian aloilta. Korkean koulutusasteen ansiosta toimet voi kohdentaa tietointensiivisiin ja kasvuyrityksiin.

Raaka-ainepolitiikka

Pohjoismailla ja itsehallintoalueilla on suhteellisen merkittävien malmi- ja raaka-ainevarantojensa takia tärkeä asema EU:n raaka-ainepolitiikassa. Suomi järjestää kokouksen Pohjoismaiden raaka-ainepolitiikan globaaleista haasteista ja mahdollisuuksista.

Energiapolitiikka

Pohjoismaiden energiapoliittisen yhteistyön toimintaohjelma 2010–2013 määrittää peruslinjaukset Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Sähkön tukku- ja vähittäismarkkinoiden toiminta ja kehittäminen ovat tärkeä osa pohjoismaista energiayhteistyötä. Myös sähköverkkojen riittävä kehittäminen varmistaa yhteisten pohjoismaisten sähkömarkkinoiden toimintaa. Pohjoismaisessa energiapoliittisessa yhteistyössä nostetaan esille seuraavat:

- Sähkömarkkinoilla varmistetaan, että 2008 hyväksytty toimintasuunnitelma etenee. Keskeinen tavoite on Pohjoismaiden yhteisten loppukäyttämärkinoiden toteuttaminen vuoteen 2015 mennessä. Se edellyttää sääntelyn, toimintatapojen, tietoliikenteen ja tietojärjestelmien pohjoismaista harmonisointia.
- Uusiutuvaa energiaa integroidaan energiajärjestelmään syvemmin. Sen kasvu lisää investointeja sähköverkkoon ja asettaa uusia haasteita sähköjärjestelmän hallinnalle, kun nopeasti vaihtelevan sähköntuotannon osuus kasvaa.
- Pohjoismaiden ja Luoteis-Venäjän yhteistyötä syvennetään etenkin energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian osalta.

Aluepolitiikka

Pohjoismaiden aluepoliittisen yhteistyön toimintaohjelma 2009–2012 määrittää peruslinjaukset Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Nordregio-tutkimuslaitoksen ja pohjoismaisten rajaseutuyhteistyöorganisaatioiden toiminnan tukemiseen panostetaan.

Puheenjohtajuusvuotenaan Suomi korostaa rajaseutuyhteistyön merkitystä ja pohjoismaista lisäarvoa ja tiedottaa niistä. Rajaseutuorganisaatioiden rooliin rajaestetyössä kiinnitetään huomiota. Suomen vetämä rajaseutuyhteistyöryhmä käsittelee rajaseutuyhteistyötä eurooppalaisessa kontekstissa ja tiivistää yhteistyötä Association of European Border Regions (AEBR) -yhdistyksen kanssa.

Suomi nostaa esille ilmastonmuutoksen, bioenergiapanostusten ja demografisten muutosten vaikutukset haja-asutusalueilla ja pohjoisimmilla alueilla. Tarkoitus on käynnistää selvityksiä ja järjestää niihin liittyviä asiantuntijaseminaareja. Viimeaikaisten uusien lähestymistapojen noustua esille uuden tyyppiin alueellisiin innovaatiostrategioihin liittyvä selvitys on ajankohtainen.

EU:n koheesiopolitiikan uudistuksen linjaukset vuonna 2011 vaikuttavat merkittävästi kaikkien jäsenmaiden aluepolitiikkaan. Esille nousee myös Itämeri-strategian rooli EU:n alue- ja rakennepolitiikassa. Suomi haluaa tiivistää Pohjoismaiden yhteistyötä vaihtoehtojen pohdinnassa ja luoda edellytykset vaihtaa kansallisia näkemyksiä. Tarkoitus on perustaa eri maiden avainhenkilöiden verkosto ja luoda sille toimivat työmuodot. Myös yhteistyön tiivistämistä Baltian maiden kanssa selvitetään.

Talous- ja finanssipolitiikka

Kansainvälinen talous elpyy, mutta orastavaan talouskasvuun liittyy edelleen epävarmuustekijöitä. Tämä johtuu siitä, että monissa maissa elpyminen johtuu väliaikaisista ja erittäin mittavista julkisista elvytys- ja tukitoimista. Niitä puretaan Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 2011.

Paluu kestäväälle kasvu-uralle, kilpailukyvyn palautus ja julkisen talouden tasapainottaminen ovat keskeisiä lähivuosien kysymyksiä. Pohjoismaisen hyvinvointimallin ylläpitäminen edellyttää talouspolitiikalta rakennemuutosta, työllisyyttä ja kasvua. Näiden tulisi näkyä myös Nordic Economic Policy Review -julkaisun teemoissa 2011.

Pohjoismaisen suhdanneryhmä valmistelee pohjoismaisen suhdannekatsauksen. Ministerineuvosto keskustelee säännöllisesti eri maiden ja alueiden taloustilanteesta. Erityistä huomiota kiinnitetään Islannin talouskehitykseen huomioiden rahoituspaketin tilanteen myös vuonna 2011.

Kriisinhallinta kaipaa kehittämistä

Rahoitusmarkkinoiden tila ja pankkisektorin näkymät ovat kohentuneet, mutta kehitykseen liittyy epävarmuustekijöitä talouden kestävästä elpymisestä. Kriisinhallinnan kehittäminen EU:ssa on erittäin tarpeellista. Viranomaisten välineitä ja yhteistyötä puuttua vaikeuksissa olevien pankkien toimintaan tulisi kehittää ja yhtenäistää.

Pohjoismaissa on useita rahoituslaitoksia, jotka toimivat useammassa maassa. Suomi pyrkii puheenjohtajuuskaudellaan kehittämään Pohjoismaiden sääntely- ja valvontaviranomaisten yhteistyötä etenkin kriisinhallinnan kysymyksissä.

EU:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla on keskusteltu keinoista, joilla rahoitussektori voisi osallistua enemmän rahoituskriisien aiheuttamien kustannusten kattamiseen esimerkiksi vakausmaksulla. Tähän liittyvät kysymykset nousevat myös Pohjoismaiden valtiovarainministereiden agendalle vuonna 2011.

Yhteispohjoismainen hanke tietojenvaihtosopimusten aikaansaamiseksi niin sanottujen veroparatiisien kanssa jatkunee Suomen puheenjohtajuuskaudella. Vuoden 2010 loppuun mennessä hanketta arvioidaan ja päätetään neuvotteluprosessin jatkosta.

Taloussektorin osalta rajaesteiden poistamiseen tähtäävä työ jatkuu tarvittaessa. Verokysymykset ovat pysyvästi ministerikokousten asialistalla erityisesti tietojenvaihdon edistämiseksi.

Maa- ja metsätalous, kalastus ja elintarvikeala

Maatalous

Maataloussektorilla puheenjohtajuuskauden pääteemoja ovat ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutumistoimet. Erityisesti korostuu energiatehokkuuden edistäminen, minkä eteen Pohjoismaat ovat tehneet paljon työtä. Tiedonvaihto ja yhteistyö kehittyvät muun muassa pohjoismaisessa seminaarissa. Sopeutumistoimien painopisteenä on pohjoismainen geenivayhteistyö. Työssä huomioidaan erityisesti toimenpiteet, jotka edistävät valmistautumista ilmastonmuutokseen. Lisäksi lisätään tietoa pohjoismaisten raaka-aineiden vahvuuksista.

Maataloustutkimus – NKJ:lle vahvempi rooli

Maataloustutkimuksen kontaktielin (NKJ) on pohjoismaisten maataloustutkimusta rahoittavien organisaatioiden yhteyselin, joka edistää yhteispohjoismaisia tutkimushankkeita ja -verkostoja. NKJ on myös neuvoa-antava elin Pohjoismaiden ministerineuvostolle maatalouden tutkimuspoliittisissa kysymyksissä.

NKJ:n 2011 voimaan tulevan strategian tavoitteena on vahvistaa omaa asemaa Euroopan tutkimusalueella. Pohjoismaisen maa- ja elintarviketuotannon erityispiirteiden vuoksi tutkimusyhteistyön edellytyksiä täytyy parantaa. Ministerineuvosto toivoo NKJ:n osallistuvan poliittiseen keskusteluun asiantuntijaelimenä ja tuovan vahvemmin esille ajankohtaisia aiheita.

Geenivarojen suojelu

Pohjoismaat ovat tehneet menestyksestä yhteistyötä geenivarojen suojelussa muun muassa perustamalla Pohjoismaisen geenivarakeskuksen (NordGen) 2008. Tulevat haasteet, kuten NordGenin kokoelmien laajentaminen, henkilöstön kompetenssin turvaaminen ja geenipankin infrastruktuurin parantaminen, vaativat geenivarakeskuksen resurssien vahvistamista merkittävästi, kohdentamalla muualta rahoitusta tähän. Toiminnan turvaaminen on erityisen tärkeää nyt, kun pohjoismainen maatalous tulee sopeuttaa nopeasti etenevään ilmastomuutokseen.

Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelma

Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelma jatkuu 2010–2014. Siihen sisältyy ohjelma New Nordic Food and Branding, jonka teemat liittyvät ilmastomyönteiseen ja vastuulliseen syömiseen sekä terveellisten pohjoismaisten ruoka-aineiden edistämiseen.

Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelma nojaa ajatuksiin puhtaasta, tuoreesta ja sesonginmukaisesta ruoasta sekä alueiden ruokakulttuurista. Pohjoismainen keittiö perustuu pohjoisen luonnon antimisiin, pohjoismaiseen osaamiseen, eettisiin toimintatapoihin ja kestävään luonnonvarojen käyttöön. Pohjoismainen keittiö ansaitsee enemmän näkyvyyttä maailmalla. Kulttuuristen arvojen liittäminen ruokatuotteisiin ja tuotantoketjuun antaisi lisäarvoa markkinoilla.

Metsätalous

Suomen tavoite on jatkaa pohjoismaista tiedonvaihtoa, joka perustuu kestävää metsätaloutta käsittelevän Selfossin julistuksen (2008) toimenpideohjelmaan. Tavoite on ylläpitää ja vahvistaa metsätalouden kilpailukykyä muuttuvassa toimintaympäristössä. Metsävarojen kasvavan käytön takia on luontevaa edistää metsien ja puun kestävää käyttöä tuotteissa, palveluissa ja energiana kestävän metsätalouden ja biotalouden osana. Metsäyhteistyötä pyritään vahvistamaan myös EU:n Itämeri-strategian ja Euroopan metsäinstituutin alueellisen keskuksen (EFINORD) kautta.

Yhteispohjoismainen metsäntutkimus (SNS) edistää pohjoismaisen metsäntutkimuksen yhteistyötä ja verkottumista ministerineuvoston priorisoiduilla alueilla ja tarjoaa ministerineuvostolle metsiin ja metsäntutkimukseen liittyvää asiantuntemusta. Tehokkaimmin tutkimustieto siirtyy teema-kohtaisissa tutkimuksen ”huippuverkostoissa” (CAR – Centre of Advanced Research), jotka toteuttavat laajoja, kansainvälisiä tutkimusohjelmia ja tekevät synteesejä aiemman tutkimustiedon pohjalta. Vuonna 2011 pyritään aloittamaan neljä uutta huippuverkostoa. Pohjoismaisen geenivarakeskukseen tavoite on edistää ja kehittää metsätalouden siemen- ja taimihuoltoa sekä metsänuudistamista. Tärkeimmät tapahtumat ovat konferenssi Tanskassa ja teemapäivät Norjassa ja Islannissa.

Kalastus ja kalatalous

Suomen puheenjohtajakauden teema on kestävä vesiviljely. Sen kehittämisessä merkittäviä tekijöitä ovat tuotannon sijainninohjaus, rehujen alkuperä ja käyttö sekä viljelymenetelmät. Vesiviljely on maailmanlaajuisesti kasvavana alkutuotannon muotona merkittävä potentiaali myös Pohjoismaissa. Toinen tärkeä teema on Itämeren kalakantojen kestävyys. Akuutein huoli liittyy luonnonlohien ja laajemminkin lohikantojen romahdukseen kesällä 2010.

Suomen puheenjohtajuuskaudella

- edistetään EU:n Itämeri-strategian kalataloushankkeita, joissa keskeistä on alueellisen kalastusyhteistyön kehittäminen
- toteutetaan pohjoismaisen kalatalousyhteistyön puiteohjelmaa 2009–2012.
- turvataan Itämeren kalakantojen kestävyys.

Elintarvikkeet

Suomi osallistuu aktiivisesti elintarvikevalvonnan ja kuluttajätietouden (NMF-työryhmän) toimintaan, muun muassa vuosittaiseen valvontakonferenssiin, lakimiesseminaariin ja yhteispohjoismaisiin valvontakampanjoihin. Valvontakonferenssin teemaksi on ehdotettu elintarvikeketjun valvonnan vaikeuttavuutta ja sen mittaamista. Yhteispohjoismainen valvontaprojekti selvittää allergeenimerkintöjä elintarvikkeiden pakkauksissa.

Suomen aloitteesta käynnistyy Nanomat-nätverk eli elintarvikkeiden nanoturvallisuuteen keskittyvä yhteistyöverkko. Sen tavoitteita ovat lisätä konkreettisesti nanotuoteturvallisuutta sekä tutkimus- ja analytiikkayhteistyö.

Vuonna 2011 jatketaan pohjoismaisten ravitsemussuositusten valmistelua. Väestön ravitsemustilan seurantaan tarvitaan ajantasaiset elintarviketietokannat. Puheenjohtajavuoden aikana selvitetään mahdollisuuksia tiivistää pohjoismaista yhteistyötä elintarvikeanalyysseissa. Pohjoismaissa kerätään aineistoja väestön eri ikäryhmien ruokavaliosta ja ravinnonsaannista. Ravitsemus ja toksikologia -ryhmän alaisen Nordira-projektin yhteistyönä vaihdetaan kokemuksia tiedonkeruusta, hyödynnetään aineistoja ja yhdenmukaistetaan raportointia.

Selvityksiä elintarvikkeisiin liittyvistä taudeista

Suomi järjestää mikrobiologista elintarviketurvallisuutta käsittelevän seminaarisarjan (Microbial food safety), joka pohtii elintarvikevälitteisten tautien todellisia kustannuksia ja vaikutuksia, ja erityisesti mitä tietoaaukkoja näiden arvioimiseen on. Näiden mittaamiseen on kehitetty lukuisia suureita, joiden hyödyllisyyttä tautien todellisen rasitteen arvioinnissa käsitellään seminaarissa.

Suomen puheenjohtajuuskaudella jatkuu mallinnusprojekti, joka pyrkii osoittamaan Suomen, Ruotsin ja Norjan vapaaksi myyräekinokkiloisesta. EU:n lemmikkieläinasetuksessa olevat ekinokokin erityisehdot raukeavat 2011 lopussa. Sitä ennen asetukseen pitäisi kirjata ekinokokin vastustamisen pysyvät menettelytavat vastaavasti kuin nyt on raivotaudin varalta. Suomi järjestää 2011 alussa aiheesta työpajan, jossa käsitellään projektin tuloksia ja jatkotoimenpiteitä.

Pohjoismainen elintarvikkeiden metodiikkakomitea (NMKL) varmistaa yhdistetyin pohjoismaisin resurssein laboratoriotulosten oikeellisuutta ja jäljitettävyyttä. Vuonna 2011 suunnitellaan muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa seminaaria elintarvikeanalyttisistä pikamenetelmistä.

Sosiaali- ja terveyspolitiikka

Puheenjohtajakauden sosiaali- ja terveyssektorin teemoja ovat hyvinvointi- ja terveysalan pohjoismainen yhteistyö, rajaesteet sekä globalisaatio ja keskeinen kehitys. Yhteistyön sisällöllinen jatkuvuus on tärkeää. Suomi toteuttaa puheenjohtajuuskauteensa pohjoismaista sosiaali- ja terveysalan yhteistyöohjelmaa vuodelta 2009 ja saattaa loppuun käynnissä olevat hankkeet. Yhteispohjoismaisten alan laitosten muutosprosessia tuetaan.

Pohjoismaisilla sosiaali- ja terveysalan järjestelmillä on paljon yhteistä. Myös tulevaisuuden haasteet ovat samankaltaisia. Pohjoismaiset verkostot välittävät tehokkaasti tietoa ja kokemuksia. Suomi pyrkii tehostamaan alan tiedon välittämistä, ajanmukaistamaan työmenetelmiä ja integroimaan työtä kansainvälisiin agendoihin.

Hyvinvointi ja terveys

Pohjoismailla on samanlainen sosiaali- ja terveydenhuollon arvopohja: tasa-arvo, palvelujen universaalisuus ja kattavuus, merkittävä julkinen rahoitus sekä näkemys ennalta ehkäisevän työn merkityksestä. Maat ovat kuitenkin usein päätyneet erilaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteellisiin ratkaisuihin. Suomi jatkaa keskustelua ajankohtaisista rakenneuudistuksista ja hyvinvointipalvelujen kehittämisestä.

Työurien pidentämisestä on tullut tärkeä tavoite yhteiskuntataloudessa ja työympäristöpolitiikassa. Työelämän kehittäminen luo mahdollisuuksia pidentää työuria ja sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämää.

Suomi nostaa keskusteluun etenkin lapsiperheiden ja ikäihmisten hyvinvoinnin ja palveluiden kehittämisen ja jatkaa pohjoismaista mielenterveysyhteistyötä WHO/EURON suositusten pohjalta.

Suomen puheenjohtajuuskaudella

- levitetään tietoa ja hyviä käytäntöjä pohjoismaisesta hyvinvointimallista ja sosiaaliturvan merkityksestä yhteiskuntien vakaalle kehitykselle
- järjestetään vanhusverkoston työkokous
- informoidaan perhekeskusyhteistyöstä
- perustetaan monihallinnollinen verkosto ehkäisemään lähisuhde- ja perheväkivaltaa
- suunnitellaan yhdessä lapsiasiavaltuutettujen kanssa kampanja ehkäisemään lasten kurittamista.
- järjestetään pohjoismainen potilasturvallisuuskonferenssi
- järjestetään aktiivista asiakasosallistumista koskeva seminaari yhdessä NVC:n ja Pohjoismaisen vammaispoliittisen neuvoston kanssa.

Pohjoismaisilla terveys- ja sosiaalialan laitoksilla on keskeinen rooli tavoitteiden toteutuksessa.

Pohjoismaiden välisten rajaesteiden poistaminen

Maahanmuutto ja työvoiman lisääntyvä liikkuvuus muuttavat yhteiskuntaa, mikä edellyttää palvelujärjestelmien jatkuvaa uudistamista. Kun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön liikkuvuus lisääntyy, täytyy myös potilasturvallisuuteen kiinnittää huomiota.

EU:n uusien sosiaaliturvasäännösten tarkoitus on turvata EU-alueella ja Pohjoismaiden välillä liikkuvien oikeudet entistä paremmin ja parantaa tietojen välittymistä maasta toiseen. Suomen puheenjohtajuuskaudella pyritään löytämään keinoja ja työmuotoja, jotka vähentävät Pohjoismaiden välisiä rajaesteitä, lieventävät niiden vaikutuksia ja ehkäisevät uusien syntymistä.

Globalisaatio ja pohjoismaiset hyvinvointiyhteiskunnat

Pohjoismaista hyvinvointia ja kilpailukykyä rakentavat kansalaisten osallistuminen, osaaminen, tasa-arvo, yhtäläiset mahdollisuudet ja työolojen pitkäjänteinen kehittäminen. Yhteistyön, tiedonvaihdon ja vertailevan tutkimuksen avulla Pohjoismailla on mahdollisuus oppia toistensa kokemuksista ja etsiä kestäviä ratkaisuja. Ajankohtaisia teemoja ovat muun muassa globaali tupakkapolitiikka ja rahapeleihin liittyvät ongelmat, globaali ja EU-alkoholistrategia, työ väkivallan vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutuminen.

Yhteisesiintyminen kansainvälisillä areenoilla tuo pohjoismaisia arvoja vahvemmin esiin ja lisää vaikutusmahdollisuuksia kansainväliseen kehitykseen. Pohjoismaiset sosiaali- ja terveysministerit sopivat yhteisesiintymisistä muun muassa alkoholi- ja mielenterveysasioissa sekä lisääntymisterveyskysymyksissä.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on käynnistänyt useita terveyden ja hyvinvoinnin globalisaatiohankkeita. Niiden tavoitteena on tukea pohjoismaisen hyvinvointimallin uudistumista, kestävyyttä ja kilpailukykyä. Pohjoismaiset terveys- ja sosiaalialan laitokset vastaavat hankkeista syrjäytyneiden ryhmien osallistuminen ja terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy.

Suomi tekee puheenjohtajakaudellaan yhteistyötä Barentsin euroarktisen neuvoston ja EU:n pohjoisen ulottuvuuden sosiaali- ja terveyskumppanuuden kanssa muun muassa HIV/AIDSin ja tuberkuloosin ehkäisyssä.

Tutkimusyhteistyö

Suomi korostaa sosiaali-, terveys- ja tutkimussektorien yhteistyön kehittämistä. Tavoite on, että sektorit sopisivat pitkäjänteisestä yhteistyöstä tutkimustoiminnassa.

Suomi avaa keskustelun muun muassa kliinisen lääketieteen tutkimuksen yhteistyöstä, vaikuttavuustiedon käytöstä sosiaalipalvelujen suunnittelussa ja mielenterveysalan pohjoismaisen osaamiskeskuksen nimeämisestä.

Suomen puheenjohtajuuskaudella

- arvioidaan terveydenhuollon indikaattorien kehittämistyö
- jatketaan suun terveydenhuollon laatuindikaattorityötä
- järjestetään Näyttö sosiaali- ja terveydenhuollon tukena -asiantuntijaseminaari.

Muu yhteistyö

Huumausainepoliittinen yhteistyö

Nordiskt narkotikaforum toteuttaa pohjoismaista monihallinnollista huumausainepoliittista yhteistyötä. Maiden edustajien asiantuntijaverkosto määrittelee yhteispohjoismaisesti käsiteltävät kysymykset. Suomi jatkaa puheenjohtajakaudella YK:n huumausainetoimikunnan hyväksymän päätöslauselman teemaa ja painottaa kulttuurin merkitystä huumeiden käytön ja syrjäytymisen ehkäisyssä.

Vuonna 2011 Pohjoismainen huumefoorumi keskittyy kansalliseen sekä EU:ta, YK:ta ja Euroopan neuvoston Pompidou-ryhmää koskevaan raportointiin ja keskusteluun hyvistä käytännöistä. Suomen kaudella järjestetään miniseminaari Kulttuurityövälineet huume-ehkäisyssä.

Pohjoismainen terveydenhuollon valmiusyhteistyö

Yhteispohjoismainen terveydenhuollon valmiussopimus velvoittaa Pohjoismaat keskinäiseen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöhön kriisi- ja katastrofitilanteissa kansalliset tarpeet huomioiden.

Valmiusyhteistyö luo toimivaa yhteistyöverkostoa ja varautuu säteilyn sekä biologisten ja kemiallisten erityistilanteiden aiheuttamiin uhkiin.

Valmiussopimus kytkee terveydenhuollon varautumisen Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävään yhteistyöhön. Maiden edustajien yhteis-

työryhmä (ns. Svalbard-ryhmä) valmistelee vuosittain raportin yhteistyöstä ja hankkeista. Sen jatkokäsittelystä vastaa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa.

Tasa-arvopolitiikka

Naisten ja miesten tasa-arvoinen osallistuminen yhteiskunnan toimintaan on tärkeä tekijä pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden menestyksessä. Maiden tasa-arvopoliittisia ratkaisuja on vertailtu, arvioitu ja kehitetty osana pohjoismaista yhteistyötä jo vuosikymmeniä. Tuloksellista yhteistyötä yhteiskuntarakenteeltaan samankaltaisten naapurimaiden kanssa kannattaa aktiivisesti jatkaa.

Vuonna 2010 päättyneen viisivuotisen tasa-arvoyhteistyöohjelman keskeisiä teemoja olivat valta ja nuoret sukupuolinäkökulmasta. Viime vuosina yhteistyö on liittynyt muun muassa sukupuolinäkökulmiin talouskriisissä, etnisten vähemmistöjen keskuudessa sekä perhe- ja vanhempainvapaiden kehittämiseen.

Sukupuolten tasa-arvo on tärkeä osatekijä kestävässä kehityksessä. Myös globalisaatioaloitteet voivat hyötyä sukupuolinäkökulman huomioimisesta hankkeissaan ja niitä tulee tukea tasa-arvon integroimisessa toimintaansa.

Suomen puheenjohtajuuskaudella

- käynnistetään uusi pohjoismainen tasa-arvoyhteistyöohjelma 2011–2014
- järjestetään uutta yhteistyöohjelmaa pohjustavia konferensseja ja tapahtumia
- saatetaan loppuun meneillään olevia yhteistyö- ja tutkimushankkeita sekä tehdään tarvittavia jatkosuunnitelmia
- nostetaan esiin ja kehitetään sukupuolisensitiivisiä ratkaisuja osana ilmastonmuutoksen torjuntaa ja sopeutumista
- jatketaan ja vahvistetaan sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ministerineuvostossa.

Työelämä

Korkea työhön osallistumisaste on julkisen talouden tasapainon, työvoiman saatavuuden ja ihmisten hyvinvoinnin perusedellytys.

Maailmantalous, väestön ikääntyminen, ilmastonmuutos ja talouskriisi

aiheuttavat välittömiä muutospaineita tuotantorakenteeseen, ihmisten osaamisvaatimuksiin ja yritysten tapoihin organisoida työtä.

Työllisyyden, kilpailukyvyn ja pohjoismaisen globalisaatioyhteistyön kannalta on tärkeää etsiä mahdollisuuksia luoda vihreitä työpaikkoja. Työelämässä on olennaista tukea yksilöiden ja työnantajien sopeutumiskykyä työmarkkinoiden murrostilanteissa. Vaihtamalla hyviä käytäntöjään Pohjoismaat voivat edistää työllistävyyttä, tuottavuutta ja työelämän laatua. Ratkaisuissa on huomioitava työnantajien ja työntekijöiden tarpeet hyödyntämällä pohjoismaista työmarkkinamallia.

Taluskriisin seurauksena nuorisotyöttömyys on kasvanut rajusti kaikissa Pohjoismaissa. Yhteiskunnillamme ei ole varaa menettää kokonaista sukupolvea samalla, kun nuoret ikäluokat pienenevät, eläkeikäinen väestö kasvaa ja osaavaa työvoimaa on vaikeampi löytää.

Työvoiman laadullisen kysynnän ja tarjonnan sopeuttaminen on lähitulevaisuuden merkittävimpiä haasteita. Keskeisiä keinoja tässä ovat

- nuorten työllistymistä edistävät toimenpiteet
- laadukas koulutus ja elinikäinen oppiminen
- työmarkkinoiden tulevien osaamistarpeiden varhainen ennakointi
- työvoiman liikkuminen.

Tavoitteena parantaa työllisyyttä ja työhyvinvointia

Pohjoismaiden ministerineuvosto on käynnistänyt tutkimushankkeen, joka kartoittaa ja analysoi nuorten työllisyystilannetta ja sitä parantavia toimenpiteitä. Tulokset ovat käytettävissä Suomen puheenjohtajuuskaudella, ja aiheesta järjestetään asiantuntijaseminaari. Pohjoismaiden tulee edistää myös poikkihallinnollista yhteistyötä nuorisokysymyksissä.

Siirtyminen vähähiiliseen talouteen muuttaa työmarkkinoita ja yritysten toimintaympäristöä. Tulevaisuuden työvoima- ja osaamistarpeiden määritteleminen vaatii ilmastomuutoksen työllisyysvaikutusten kartoittamista ja analysointia. Työelämäministerineuvoston globalisaatiohanke käsittelee osaamistarpeita uusilla kasvualoilla. Ajankohtaisia aiheita ovat myös työvoiman liikkuvuuskysymykset ja ulkomaisen työvoiman työllistymisen edistäminen.

Työympäristöalan yhteistyö perustuu vuosien 2009–2012 yhteistyöohjelmaan. Ohjelman päätavoite on edistää terveyttä, työhyvinvointia ja tuotta-

vuotta. Suomi korostaa järjestelmällistä ennalta ehkäisevää toimintaa, joka vähentää työtapaturmia, ammattitauteja ja ennenaikaista eläkkeelle siirtymistä.

Työurien pidentäminen on kansantalouden ja työympäristöpolitiikan tärkeä tavoite. On syytä selvittää yhdessä työolojen merkitystä työuralle eri maissa, vaihtaa kokemuksia ja tarkastella tilannetta yritystalouden kannalta.

Tulevaisuudessa tulee selvittää tehokkaita työtapaturmien torjuntastrategioita ja -tapoja huomioiden myös EU:n työsuojelustrategian tavoitteet. Tässä työssä tulee huomioida myös ulkomaisen työvoiman käytön työsuojelulle asettamat erityistoimenpiteet ja jakaa uusien työntekijöiden ohjauksesta saatuja kokemuksia.

Kolmikantainen konferenssi työaikojen organisoinnista ja joustavuudesta

Työaikojen organisointi on muuttunut huomattavasti viime vuosina. Siihen vaikuttaa merkittävästi globaali 24 tunnin talous. Tutkimusten mukaan Pohjoismaat joustavat työajoissa EU-maiden kärjessä. Siihen on osaltaan vaikuttanut myös pohjosmainen työmarkkinamalli, jossa työajoista on voitu sopia työehtosopimuksin. Työttömyyspuskurina toimineet työaikajärjestelyt ovat toimineet taloudellisen kriisin oloissa. Työurien pidentämisen ja työntekijöiden hyvinvoinnin näkökulmasta työaikojen järjestelyllä on erityistä merkitystä.

Konferenssin tarkoitus on koota viranomaisten, tutkijoiden ja työmarkkinaosa-
puolten näkemyksiä siitä, miten työaikojen järjestelyä voidaan kehittää vastaamaan yritysten ja työntekijöiden jouston ja turvan tarpeita. Esillä on myös hyväksi koettuja työaikamalleja.

Oikeudellinen yhteistyö

Oikeudellisen alan yhteistyön avulla Pohjoismaat ovat edistäneet lainsäädännön yhteispohjoismaisia peruseriaatteita. Tavoitteena on edistää samankaltaista lainsäädäntöä ja siten poistaa rajaesteitä ja helpottaa pohjoismaalaisten keskinäisiä kontakteja. Työn pohjana ovat käytännön lainvalmisteluhankkeet, yhteispohjoismaiset työryhmät ja virkamiesten epävirallinen yhteistyö.

Oikeudellinen yhteistyö kansainvälisissä järjestöissä ja muissa yhteyksissä on tärkeä osa pohjoismaista yhteistyötä. Pohjoismaiden oikeusministerit ja

-ministeriöt tekevät tiivistä yhteistyötä myös Viron, Latvian ja Liettuan kanssa siviili- ja rikosoikeusasioissa.

Suomen puheenjohtajakaudella keskeisiä kysymyksiä ovat

- oikeusvaltio, johon kytkeytyvät esimerkiksi kysymykset oikeudenkäyntien viivästyttämisestä
- EU-oikeuden vaikutus pohjoismaiseen yhteistyöhön
- käytännön yhteistyön tukeminen.

EU-oikeus vaikuttaa perinteiseen pohjoismaiseen lainsäädäntöyhteistykseen. Yhteistyössä nousevat yhä useammin esiin kysymykset erillisistä pohjoismaisista ratkaisusta oikeudenaloilla, joilla on EU-sääntelyä. Suomen kaudella on tarkoitus pohtia pohjoismaisen lainsäädäntöyhteistyön tulevaisuutta. Yhteistyö on yhä ajankohtaista siinä, miten EU-lainsäädäntöä saatetaan kansalliseen oikeusjärjestykseen. Se auttaa myös torjumaan rajaesteitä.

Viime vuosina lainsäädäntöyhteistyössä ovat yksityisoikeuden lisäksi painottuneet rikosoikeuden ja täytäntöönpanon kysymykset. Yhteistyötä on tiivistetty muun muassa rikosasioiden sovittelussa, johon liittyen vuodelle 2011 on suunnitteilla seminaari rikoksen uhrin asemasta. Suomen puheenjohtajakaudella pohditaan keinoja, joilla lisätään pohjoismaisia yhteyksiä esimerkiksi virkamiesvaihdon keinoin. Tämä varmistaisi käytännön yhteistyön toimivuuden, jota on tarkoitus tehostaa rikosseuraamusalalla.

Yhteistyö saamelaisasioissa

Saamelaisasioissa Pohjoismaat tekevät yhteistyötä Pohjoismaiden neuvoston suositukseen perustuvassa Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimestä. Lisäksi yhteistyö toteutuu yhteiskokouksissa, joita maiden saamelaisasioista vastaavat ministerit ja saamelaiskäräjien puheenjohtajat pitävät säännöllisesti.

Vuonna 2011 Suomi toimii myös Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimen puheenjohtajana.

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
www.norden.org

**Pohjoismaisen yhteistyön
sihteeristö
Ulkoasiainministeriö**

Laivastokatu 22 H
FI-00160 Helsinki

Puh. +358 9 1605 5614

ANP 2010:767
ISBN 978-92-893-2142-6